

Ю. В. Ткаченко
Я. О. Ковальчук

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ПРОМІЖНІ РЕЗУЛЬТАТИ

В статті сформовано авторський підхід до оцінювання ефективності реалізації реформи децентралізації в регіональному розрізі. Запропоновано здійснювати оцінювання на основі використання двох груп показників: за рівнем фінансового потенціалу територіальних громад у регіонах та глибиною проникнення реформи. Особливістю пропонованого підходу є акцентування уваги на відносних та порівняльних показниках та використанні нормування для формування зіставних даних. За результатами використання авторської методики здійснено групування та сформовано картосхему регіонів за ознакою ефективності реформи децентралізації.

Ключові слова: реформа децентралізації; територіальна громада; фінансовий потенціал; регіон.

Постановка проблеми. Тривалий та затяжний період соціально-економічної депресії в Україні обумовив катастрофічне руйнування сформованої системи господарювання та закономірне досягнення крапки біфуркації, настання якої є або початком відліку принципово нового етапу розвитку країни та її територій на засадах якісно вищого типу організації, або кінцем (остаточним руйнуванням) колишнього устрою. За сформованих обставин єдиним шляхом для реалізації першого варіанту розвитку подій є шлях радикальних реформ. Для забезпечення ефективного проведення реформ в державі створено Національну раду реформ як специфічну платформу для ефективних комунікацій, пошуку консенсусів, прийняття виважених спільних рішень тощо. Головними функціями Національної ради реформ є визначення пріоритетів реформування, координація та узгодження дій в напрямі єдиного вектору, моніторинг реалізації реформ, досягнення їх цілей та оцінка результативності [1]. Разом із тим, глобальні зміни, які стосуються всіх, без виключення, сфер суспільного життя, потребують як всебічної оцінки з позицій громадського сектору, так і відповідного обґрунтування на науковій основі.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (від 05.02.2015 № 157-VIII) регулює порядок об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст та надання державної підтримки об'єднаним територіальним громадам [2]. Головна мета – надати громадам можливість самостійно вирішувати питання територіального устрою задля економії коштів та створення більш привабливого інвестиційного клімату. Цей закон є одним з кроків до реформування місцевого самоврядування в Україні [3].

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Питанням регіонального розвитку, впровадження дієвої системи адміністрування та управління територіями, вирішенням наявних у даному процесі завдань присвячені праці М. Будника, П. Бубенка, А. Гальчинського, М. Долішнього, Л. Петкової, О. Снісаренка, О. Федорчака та інших.

Необхідність реформ в Україні назріла давно, відповідно наявна велика кількість наукових досліджень, пов'язаних із різного роду реформаціями та змінами умов і середовища господарювання. Так, серед видатних дослідників, які висвітлювали в своїх публікаціях ті чи інші аспекти економічних реформ, варто відзначити В. М. Гейця, А. І. Даниленка, М. Г. Жулинського, Ю. А. Левенця, Е. М. Лібанову, О. С. Онищенко та інших.

Зокрема, в Національній доповіді «Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015» за загальною редакцією В. М. Гейця [4] окреслено сформоване вітчизняною академічною наукою концептуальне бачення принципово нового курсу здійснення в Україні назрілих модернізаційних перетворень, конкретних завдань і механізмів їх реалізації.

Науковці наголошують про важливість адміністративно-територіальної реформи, яка має стати третьою складовою модернізації управлінської системи. Стабільність і збалансованість владних функцій в Україні значною мірою залежатиме від того, наскільки чіткою і орієнтованою на довге життя буде її нова регіональна структура. Автори Національної доповіді підкреслюють, що здійснюватися реформа повинна вкрай обережно, з огляду на весь комплекс можливих позитивних і негативних наслідків, а головне – з орієнтацією на ті масштабні результати економічного, соціального і культурного розвитку, рушієм досягнення яких вона може і повинна стати. Без досягнення цієї мети, сама по собі,

вона втратила б будь-який сенс. Реформування має спиратися на економічні, соціальні, історичні, демографічні, історико-культурні та етнічні особливості, результати наукової експертизи та громадського обговорення. Саме з їх урахуванням необхідно створити інноваційну модель територіальних змін і розробити низку проектів територіального перепланування [4, с. 30].

Проблематика децентралізації як одного із засобів підвищення ефективності функціонування публічної влади останнім часом постійно перебуває в полі зору вітчизняних науковців та експертів. Зокрема можна відзначити практично-орієнтовані дослідження останніх років О. Бориславської, Ю. Ганущака, І. Заверухи, Е. Захарченка, М. Пасічника, А. Ткачука.

У 2012–2013 рр. швейцарсько-українським проектом «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO) у співпраці з експертами провідних «мозкових центрів» країни – Національної академії державного управління при Президентові України, Центру політико-правових реформ, Інституту соціології НАН України, Інституту громадянського суспільства та інших – розроблено серію книг «Децентралізація та врядування» [5].

Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД) у рамках проекту «Аналіз якості проведених реформ та їх міжсекторального впливу» за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» підготовлена публікація «Реформи в Україні: експертиза прийнятих державних рішень», яка містить результати дослідження, здійсненого командою проекту МЦПД, з урахуванням результатів експертних опитувань, публічних консультацій та обговорень з представниками органів влади, до компетенції яких належить проведення податкової реформи, дерегуляційної реформи, адміністративної реформи та децентралізації, реформи судових та правоохоронних органів, реформи енергетичного сектору, представниками громадського середовища та бізнес-асоціацій, а також експертами та науковцями [6].

Проблему реформи місцевого самоврядування та децентралізації висвітлювали П. Шилепницький, А. Октисюк, О. Захарова. Зокрема ними висвітлено не лише передумови, мету, інституційне підґрунтя та очікувані позитивні та негативні результати здійснених реформацій, а й систематизовано позиції різних акторів суспільних змін в країні (позицію владних структур, опозиційних сил, проектів міжнародної допомоги, бізнесу, науковців тощо). Автори відзначають, що переважна більшість українських науковців з провідних вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ (Києво-Могилянська академія, Національний університет ім. Тараса Шевченка, Львівський державний університет, Інститут регіональних досліджень НАНУ, Інститут стратегічних досліджень НАНУ і багато інших), які досліджують дану проблематику, є прихильниками політики децентралізації та реформи самоврядування. В якості прикладу для наслідування найчастіше пропонується приклад наших східноєвропейських сусідів, зокрема Польщі та Чехії [6, с. 20].

Автори аналітичних записок «Децентралізація влади: реформа № 1» А. Мельничук, П. Остапенко відзначають, що особливістю проведення децентралізаційної реформи України є те, що фактично одночасно із нею відбувається реформа адміністративно-територіального устрою. Тому, для проведення цієї реформи необхідно залучати відповідних науковців, які займаються даною проблематикою, та розширювати коло експертів. На даний час цього не було зроблено, наукове товариство у змозі лише дотично, шляхом публічного коментування та написання подібних аналітичних матеріалів, впливати на хід реформи, але фактично не може брати у ній ніякої участі [7].

Інформаційною та методичною базою для аналізу процесів регіонального розвитку та адміністрування регіонами, взаємодії та взаємообумовленості інтересів державної та регіональної влади є нормативно-правове забезпечення.

Національною Радою реформ, різними експертними агентствами, науковцями та представниками громадського сектору здійснюється оцінка результативності реформ в Україні. Останнім часом підвищений інтерес викликає саме питання об'єднання територіальних громад, реформа самоврядування та децентралізації.

Водночас, певного обґрунтування потребує результативність реформ, зокрема з позиції її впливу на соціально-економічні параметри просторово-територіального розвитку. Доцільно провести системний аналіз показників ефективності реформи децентралізації в різних регіонах України, здійснити їх оцінку та провести регіональне диференціювання. Важливо розуміти, які проміжні наслідки адміністративно-територіальних змін у різних регіонах для подальшого коригування дій із реалізації реформи.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка ефективності реалізації реформи децентралізації в регіонах України на засадах авторського методичного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. На офіційному сайті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України відображаються державна політика, законодавчі напрацювання, проміжні результати децентралізації влади в Україні, а також результати щомісячного моніторингу процесу децентралізації [8]. Станом на 10 листопада 2017 року створено 665 об'єднаних територіальних громад, з них 51 очікує перших виборів. Загалом на період з початку реформування 3118 територіальних громад об'єдналися (27,8 % загальної кількості від базового рівня станом на 01.01.2015 р.) [8].

За результатами моніторингу процесу децентралізації сформовано рейтинг областей щодо формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ) за параметрами: кількість ОТГ, площа області, кількість територіальних громад, що об'єдналися, кількість ОТГ з чисельністю менше 5 тис. осіб. Лідируючі позиції у загальному рейтингу за виділеними критеріями зайняли Хмельницька (1-ше місце), Житомирська (2-ге), Чернігівська (3-тє), Волинська (4-те), Дніпропетровська (5-те) області. Аутсайдерами в рейтингу визнані Кіровоградська, Закарпатська, Київська, Вінницька, Черкаська та Донецька області [8].

Нами пропонується оцінити ефективність реформи децентралізації та здійснити на цій основі регіональне рейтингування за двома групами критеріїв: 1) зростання фінансового потенціалу території в результаті реформи децентралізації; 2) глибина проникнення реформи децентралізації.

Групою фінансового моніторингу (Центральний офіс реформ при Мінрегіоні) надано оцінку фінансової спроможності 366 ОТГ на підставі результатів моніторингу виконання місцевих бюджетів за перше півріччя 2017 року та за чотирма основними показниками, які відображають:

- власні доходи на 1-го мешканця;
- рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах);
- питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах ОТГ (без трансфертів з державного бюджету);
- капітальні видатки на 1-го мешканця (без субвенцій з державного бюджету) [9].

Моніторинг, здійснений на рівні ОТГ, дає змогу здійснити зіставлення локально по територіальних громадах.

Згідно з авторським підходом фінансовий потенціал території пропонується оцінювати за регіональною ознакою на основі наступних показників:

- приріст власних доходів місцевих бюджетів (темп зростання фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб), %;
- відношення обсягу субвенції на соціально-економічний розвиток території до кількості об'єктів, млн. грн.;
- частка коштів місцевих бюджетів на фінансування проектів у загальному обсязі фінансування, %.

Глибину проникнення реформи децентралізації в регіонах України пропонується здійснювати на основі відносних показників:

- відношення кількості створених ОТГ до загальної кількості територіальних громад в області, %;
- відношення площі створених ОТГ до загальної площі області, %;
- відношення кількості територіальних громад, що об'єдналися, до загальної кількості територіальних громад.

Оцінку ефективності реформи децентралізації буде здійснено за січень-жовтень 2017 року порівняно із відповідним періодом 2017 року.

Ефективність реформи на основі наявних аналітичних даних доцільно здійснювати з точки зору двох аспектів. Перший відображає фінансові параметри (яким чином змінився обсяг фінансування, зростання власних доходів місцевих бюджетів тощо). В дослідженні також пропонується оцінювати фінансову складову проектного підходу, що свідчить про нарощування активності громад. Другий аспект відображає, наскільки прогресивною є реформа (глибина проникнення та широта охоплення території України).

Одним із важливих показників є зростання доходів місцевих бюджетів. В дослідженні для прикладу використано показник приросту податку на доходи фізичних осіб. У доходах місцевих бюджетів найбільшу питому вагу займають надходження від сплати податку на доходи фізичних осіб – 68,3 млрд. грн., або 56,6 % від загальної суми доходів місцевих бюджетів [8]. Водночас, в подальших дослідженнях доцільно збільшувати кількість показників за видами надходжень до місцевих бюджетів (зокрема, приріст зростання фактичних надходжень плати за землю, податку на нерухоме майно тощо).

Як свідчать дані Міністерства фінансів України, за січень-жовтень 2017 року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) надійшло 154,7 млрд. грн., що становить 91,5 % від річного обсягу надходжень із змінами, затвердженого місцевими радами. Приріст надходжень до загального фонду проти січня-жовтня 2016 року (у зіставних умовах та без урахування територій, що не підконтрольні українській владі) становив 31,8 % або + 37,4 млрд. грн.

Темп приросту фактичних надходжень ПДФО за січень-жовтень 2017 року становить 40,0 %. Із 18 регіонів, що мають темпи приросту ПДФО вищі за середній показник по Україні, три регіони забезпечили приріст понад 50 %. Найнижчий приріст мають Донецька та Запорізька області. Загалом, обсяг надходжень ПДФО за січень-жовтень становив 87,4 млрд. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, становить 89,2 %.

Із 21 регіону, що забезпечили темп приросту плати за землю вище середнього по Україні (14,1 %), більше 25 % забезпечили два регіони, найнижчий показник по м. Київ (–0,1 %) та Луганській області (–1 %). Надходження плати за землю становило 22,1 млрд. грн., рівень виконання річного показника, затвердженого місцевими радами, становить 89,6 %. Податок на нерухоме майно на 2017 рік затверджений місцевими радами із змінами в обсязі 1,8 млрд. грн. Фактичні надходження податку за січень-жовтень 2017 року становили 2,2 млрд. грн.

Урядом, згідно з бюджетним законодавством, забезпечено станом на 01.11.2017 перерахування міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам в обсязі 218,5 млрд. грн., що становить 93,8 % від передбачених розписом асигнувань на січень-жовтень 2017 року, зокрема:

- базова дотація перерахована в сумі 4,8 млрд. грн., або 98,5 % до розпису асигнувань;
- субвенції на соціальний захист населення перераховані в обсязі 104,4 млрд. грн. (в межах фактичних зобов'язань), або 97,6 % від передбачених розписом;
- освітня субвенція перерахована в сумі 42,6 млрд. грн., або 96,5 % до розпису.
- медична субвенція перерахована в сумі 45,8 млрд. грн., або 98,5 % до розпису [9].

З метою приведення даних до порівняльного вигляду здійснимо їхнє нормування з використанням традиційного підходу:

$$X_{норм} = \frac{x_i - x_{min}}{x_{max} - x_{min}}, \quad (1)$$

де x_i – фактичне значення показника;

x_{min} – мінімальне значення показника в сукупності;

x_{max} – максимальне значення показника в сукупності;

$x_{норм}$ – нормоване значення фактичного показника.

За нормованим значенням показника «приріст власних доходів місцевих бюджетів» найгірші значення за січень-жовтень 2017 року демонстрували Донецький, Запорізький, Луганський та Дніпропетровський регіони. Водночас, більшість регіонів демонстрували високі показники, що свідчить про високий рівень фінансового потенціалу реформи децентралізації. Найбільший приріст власних доходів місцевих бюджетів зафіксовано в Тернопільському, Івано-Франківському, Чернівецькому, Вінницькому та Херсонському регіонах.

За нормованим значенням показника «відношення обсягу субвенції на соціально-економічний розвиток території до кількості об'єктів» регіонами-лідерами за досліджуваний період були Харківський, Закарпатський та Дніпропетровський регіони, аутсайдерами: Донецький, Житомирський та Сумський регіони. Значення цього показника є низьким для більшості регіонів, що свідчить про наявні проблеми із субсидіюванням територій.

За нормованим показником «частка коштів місцевих бюджетів на фінансування проектів у загальному обсязі фінансування» практично в усіх регіонах спостерігаються низькі значення, зокрема найнижчий рівень був притаманний Луганському, Чернігівському та Чернівецькому регіонам. Високі значення демонстрували лише Полтавський, Хмельницький та Сумський регіони (табл. 1).

Друга група показників фіксує глибину проникнення реформи децентралізації в регіонах України. Суперечливим, водночас необхідним, є показник відношення кількості створених ОТГ до загальної кількості територіальних громад в області. З однієї точки зору, регіони України значно диференційовані за кількістю територіальних громад та чисельністю їх жителів, що обумовлює недостатню референтність показника. З іншої – реформа передбачає зниження диспропорційності просторово-територіального розвитку, тому доцільно оцінити, наскільки рівномірно просувається реформа в регіонах. Методика дослідження передбачає використання саме порівняльного підходу, що цілком дозволяє прийняти саме другу точку зору.

Таблиця 1

Показники оцінки фінансового потенціалу регіону в рамках реформи децентралізації*

Область	Приріст власних доходів місцевих бюджетів		Відношення обсягу субвенції на соціально-економічний розвиток території до кількості об'єктів		Частка коштів місцевих бюджетів на фінансування проектів у загальному обсязі фінансування		Фінансовий потенціал (ФП)
	%	X _{норм(Д)}	млн. грн.	X _{норм(Сб)}	%	X _{норм(Фп)}	
Вінницька	149,7	0,868	0,49	0,286	27,6	0,496	0,550
Волинська	147,4	0,779	0,34	0,182	9,2	0,147	0,369
Дніпропетровська	136,1	0,341	1,10	0,703	10,4	0,171	0,405
Донецька	127,3	0,000	0,08	0,000	10,8	0,177	0,059
Житомирська	145,6	0,709	0,17	0,067	33,8	0,614	0,463
Закарпатська	147,1	0,767	1,20	0,775	23,3	0,414	0,652
Запорізька	131,7	0,171	0,94	0,592	11,0	0,182	0,315
Івано-Франківська	152,4	0,973	0,82	0,510	13,1	0,222	0,568
Київська	138	0,415	0,54	0,323	33,2	0,601	0,446
Кіровоградська	149,3	0,853	1,15	0,739	9,1	0,145	0,579
Луганська	134,7	0,287	0,51	0,298	1,4	0,000	0,195
Львівська	144,5	0,667	0,43	0,242	27,7	0,498	0,469
Миколаївська	138	0,415	0,59	0,355	16,9	0,293	0,354
Одеська	140,9	0,527	0,38	0,210	24,9	0,445	0,394
Полтавська	141,9	0,566	0,50	0,294	54,3	1,000	0,620
Рівненська	146	0,725	0,69	0,426	12,4	0,209	0,453
Сумська	144,2	0,655	0,28	0,138	39,3	0,716	0,503
Тернопільська	153,1	1,000	0,37	0,203	11,3	0,187	0,463
Харківська	141,7	0,558	1,53	1,000	17,8	0,310	0,623
Херсонська	149,5	0,860	0,80	0,500	18,2	0,317	0,559
Хмельницька	148,3	0,814	0,51	0,302	41,2	0,752	0,623
Черкаська	147,6	0,787	0,28	0,143	35,4	0,643	0,524
Чернівецька	150	0,880	0,71	0,435	5,9	0,086	0,467
Чернігівська	144,3	0,659	0,42	0,238	3,2	0,033	0,310

* [8, 9]

За нормованим значенням показника «відношення кількості створених ОТГ до загальної кількості територіальних громад в області» найкращу позицію в загальному рейтингу займають Дніпропетровська, Запорізька та Чернівецька області. За показником «відношення площі створених ОТГ до загальної площі області» лідерами є Житомирська, Хмельницька, Чернігівська та Запорізька області. Ці регіони лідирували й за показником «відношення кількості територіальних громад, що об'єдналися, до загальної кількості територіальних громад» (табл. 2).

Таблиця 2

Показники оцінки глибини проникнення реформи децентралізації на території України*

Область	Відношення кількості створених ОТГ до загальної кількості територіальних громад в області		Відношення площі створених ОТГ до загальної площі області		Відношення кількості територіальних громад, що об'єдналися, до загальної кількості територіальних громад		Глибина проникнення (ГП)
	%	X _{норм} (К-сть)	%	X _{норм} (Пл)	%	X _{норм} (Об)	
Вінницька	4,8	0,277	14,7	0,201	14,3	0,184	0,220
Волинська	9,7	0,591	45,2	0,819	41,0	0,748	0,720
Дніпропетровська	16,1	1,000	48,2	0,880	47,4	0,884	0,921
Донецька	2,3	0,118	13,0	0,166	13,0	0,156	0,147
Житомирська	7,1	0,425	54,1	1,000	52,0	0,981	0,802
Закарпатська	1,8	0,082	4,8	0,000	5,6	0,000	0,027
Запорізька	12,0	0,740	49,4	0,905	44,5	0,822	0,822
Івано-Франківська	4,5	0,254	16,7	0,241	20,5	0,315	0,270
Київська	1,4	0,056	5,9	0,022	7,4	0,038	0,039
Кіровоградська	3,1	0,169	8,7	0,079	8,9	0,070	0,106
Луганська	2,4	0,123	16,5	0,237	13,9	0,175	0,179
Львівська	4,9	0,284	15,9	0,225	19,3	0,290	0,266
Миколаївська	8,9	0,542	35,9	0,631	32,9	0,577	0,583
Одеська	5,1	0,295	21,6	0,341	22,0	0,347	0,328
Полтавська	7,8	0,465	24,9	0,408	28,8	0,490	0,455
Рівненська	6,8	0,407	23,4	0,377	25,5	0,421	0,402
Сумська	6,7	0,397	32,6	0,564	31,3	0,543	0,501
Тернопільська	6,5	0,385	39,0	0,694	39,0	0,706	0,595
Харківська	2,6	0,136	11,7	0,140	12,4	0,144	0,140
Херсонська	8,7	0,528	25,0	0,410	31,2	0,541	0,493
Хмельницька	0,5	0,000	53,8	0,994	52,9	1,000	0,665
Черкаська	4,7	0,268	17,8	0,264	17,4	0,249	0,260
Чернівецька	9,6	0,583	32,1	0,554	34,7	0,615	0,584
Чернігівська	6,5	0,385	51,5	0,947	52,2	0,985	0,773

* [8, 9]

Проведене нормування за групами показників, що відображають два параметри ефективності реформи децентралізації: фінансовий потенціал територіальних громад в регіонах та глибину проникнення реформи, дозволяє здійснити групування регіонів (за досліджуваний період) для диференціювання території України та реалізації системних заходів з метою вирівнювання просторово-територіальних диспропорцій в реалізації реформи (табл. 3).

Таблиця 3

**Ефективність реалізації реформи децентралізації в регіонах України
(за авторським дослідженням)***

Критерії ефективності реформи	Референтні значення показника	Області
Низька	До 0,25	Донецька, Київська, Луганська
Нижче середнього	Від 0,25 до 0,5	Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Харківська, Черкаська
Вище середнього	Від 0,5 до 0,75	Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська
Висока	Понад 0,75	–

* [Складено автором на основі даних 8, 9].

Згідно з проведеним оцінюванням за авторською методикою ефективність реформи децентралізації диференціюється за регіонами. Найменш прогресивними є та найгірші результати поки що демонструють Донецька, Київська та Луганська області (низький рівень ефективності реформи). Нижче середнього значення інтегрованого нормованого показника ефективності реформи в межах обраного інтервалу дослідження мали Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Харківська, Черкаська області. Більш прогресивними в реалізації реформи виявились Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області, які характеризуються значенням інтегрованого нормованого показника вище середнього (рис. 1).

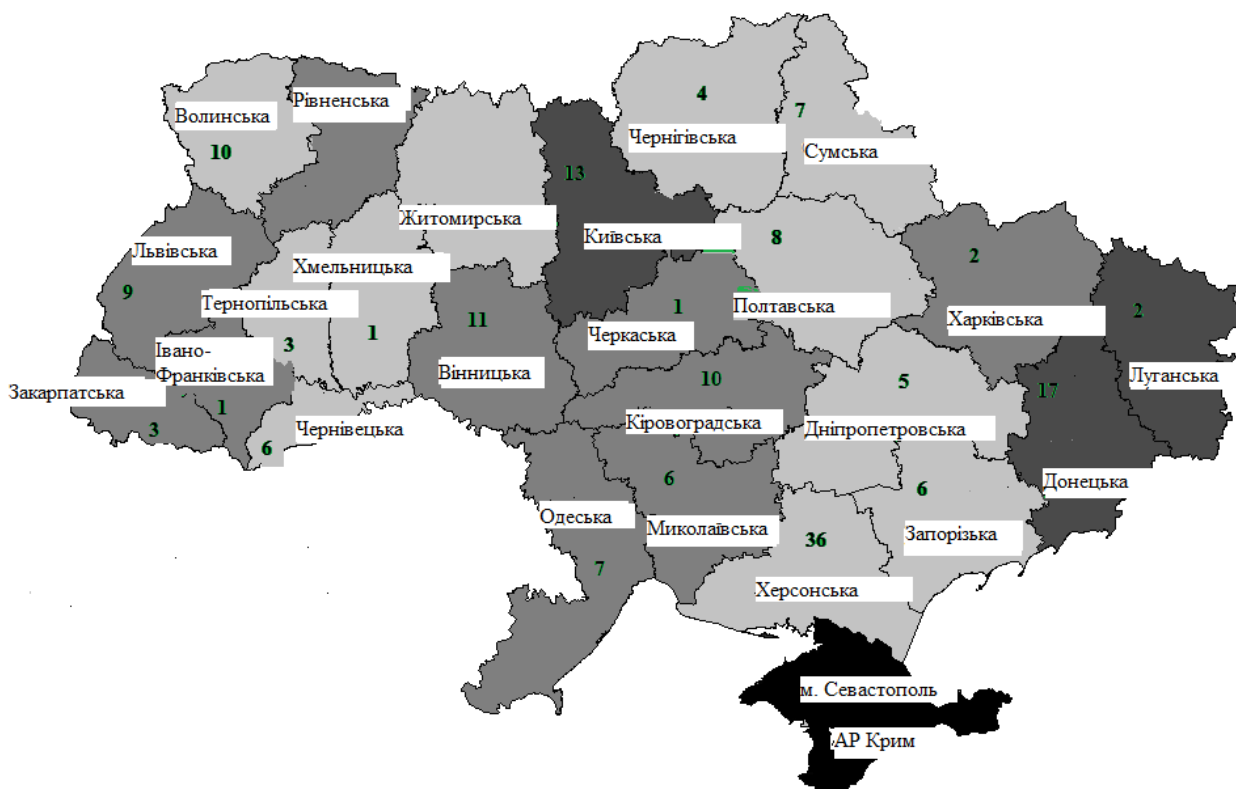

Рис. 1. Картограма ефективності реалізації реформи децентралізації в регіонах України

Водночас високих результатів за критерієм ефективності реалізації реформи децентралізації не продемонстрував поки що жоден регіон. Причин цього декілька. Одна із основних – це проміжний етап реалізації реформи та недостатня продуманість механізмів її реалізації в регіонах. Також недосконалою є система розподілу субвенцій та фінансового забезпечення реалізації реформи.

Таким чином, в ході проведеного дослідження сформовано авторський підхід до оцінки ефективності реалізації реформи децентралізації в регіональному розрізі. Зокрема, запропоновано здійснювати оцінку на основі використання двох груп показників: за рівнем фінансового потенціалу територіальних громад в регіонах та глибиною проникнення реформи. Особливістю пропонованого підходу є акцентування уваги на відносних та порівняльних показниках та використання нормування для формування співставних даних. За результатами використання авторської методики здійснено групування та сформовано картосхему регіонів за ознакою ефективності реформи децентралізації. В подальших дослідженнях доцільно провести розширений аналіз причин, які обумовлюють різні результати реформи на території України, та розробити систему заходів для коригування ходу реформи й стимулювання активності громад в регіонах із метою її пришвидшення та покращення результатів.

Список використаної літератури

1. Про Національну раду реформ. URL: <http://www.reforms.in.ua/ua/storinka/pro-nacionalnu-radu-reform>
2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/Laws/show/157-19>
3. Удод Є. Г. Проектний підхід щодо підсилення спроможності територіальних громад в умовах децентралізації. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/viewFile/145/145>
4. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015: нац. доп. / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. Київ : НВЦ НБУВ, 2010. 232 с.
5. Серія «Децентралізація та врядування» / швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». URL: <http://despro.org.ua/library/publication/decentralisation-and-governance-books/>
6. Реформи в Україні: експертиза прийнятих державних рішень. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/reformi_ukr_b_full.pdf
7. Мельничук Анатолій, Остапенко Павло. Децентралізація влади: реформа № 1: аналіт. записки. Київ: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я. О., 2016. 35 с.
8. Моніторинг процесу децентралізації станом на листопад 2017 року. URL: http://decentralization.gov.ua/monitoring2017_11_ua#main-info
9. Інформація щодо стану виконання місцевих бюджетів за січень-жовтень 2017 року. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ-?category=bjudzhet&subcategory=local-budg>
10. Коломицева О. Вплив інвестиційного процесу на структурні трансформації в економіці. *Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка*. Полтава : ПолтНТУ, 2010. № 2 (25). С. 198–201.
11. Kolomytseva O. Positioning of regions of Ukraine in competitive environment. *Proceedings of the 1st International Conference Contemporary Issues in «Theory and Practice of Management»* (Czestochowa, Poland, April 21-22, 2016). Czestochowa. 2016. P. 203–210.

References

1. About the National council of reforms. URL: <http://www.reforms.in.ua/ru/storinka/pro-nacionalnu-radu-reform>
2. Law of Ukraine «On voluntary association of territorial communities». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
3. Udod, E. G. (2015) Proektnyi pidkhid shchodo pidslennia spromozhnosti terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii [Project approach to enhance capacity of territorial communities in decentralization]. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/viewFile/145/145> (accessed 18 aprile 2015).
4. National Library of Ukraine named after V. I. Vernadsky (2010) Novyi kurs: reformy v Ukraini. 2010–2015 [A new course: reforms in Ukraine. 2010–2015]. Ed. by V. M. Geyets et al. Kyiv, p. 232.
5. Swiss-Ukrainian project «Support for decentralization in Ukraine – DESPRO» (2016) Decentralization and Governance. URL: <http://despro.org.ua/library/publication/decentralization-and-governance-books/>
6. International Center for Policy Studies (2015) Reforms in Ukraine: Examination of governmental decisions. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/reformi_ukr_b_full.pdf
7. Melnychuk, A., Ostapenko, P. (2016) Detsentralizatsiia vlady: reforma № 1: analit. zapysky [Decentralization of power: reform No. 1]. TsSP «Globus» FOP Kravchenko, Ya. O., p. 35.
8. Press Center Initiative «Decentralization of power» (2017) Monitoring of the decentralization process as of November 2017. URL: http://decentralization.gov.ua/monitoring2017_11_ua#main-info
9. Ministry of Finance of Ukraine (2017) Information on the state of implementation of local budgets for January-October 2017. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ-?category=bjudzhet&subcategory=local-budg>

10. Kolomytseva, O. (2010) Vplyv investytsiinoho protsesu na strukturni transformatsii v ekonomitsi [The influence of the investment process on structural transformations in the economy]. *Ekonomika i rehion. Naukovyi visnyk Poltavskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu im. Yu. Kondratiuka – Economy and region. Scientific herald of Poltava National Technical University named by Yu. Kondratyuk*, vol. 2 (25), pp. 198–201.
11. Kolomytseva, O. (2016) Positioning of regions of Ukraine in a competitive environment. *Proceedings of the 1st International Conference on Contemporary Issues in «Theory and Practice of Management»*, April 21–22, 2016, Czestochowa, Poland, pp. 203–210.

**Yu. V. Tkachenko,
Ya. O. Kovalchuk**

EVALUATION OF EFFICIENCY OF DECENTRALIZATION REFORM: INTERIM RESULTS

The long period of socioeconomic depression in Ukraine has caused the catastrophic destruction of the established economic system and the logical achievement of the point of bifurcation, the onset of which is either the beginning of a reference to a fundamentally new stage in the development of the country and its territories on the basis of a qualitatively higher type of organization or the end (ultimate destruction) of the former system. Under the circumstances, the only way to implement the first variant of the development of events is the path of radical reforms. In order to ensure the effective implementation of reforms, the National Council for Reforms has been established in the state as a specific platform for effective communication, consensus-seeking, balanced decision-making, and so on. The main functions of the National Council for Reforms are to identify priorities for reform, agree and coordinate actions in the direction of the only vector, monitor the implementation of reforms, achieve their goals and evaluate performance. At the same time, global changes that concern all, without exception, spheres of public life, need a comprehensive assessment both from the standpoint of the public sector and the corresponding substantiation on a scientific basis.

The purpose of the article is to assess the effectiveness of the decentralization reform implementation in the regions of Ukraine on the basis of the author's methodological approach.

The author's approach to the evaluation of the efficiency of decentralization reform in the regional section is formulated in the article. It is proposed to carry out an assessment based on the use of two groups of indicators: by the level of financial potential of territorial communities in the regions and the depth of penetration of the reform. The peculiarity of the proposed approach is to emphasize relative and comparable indicators and use the standardization for the formation of comparative data. As a result of using the author's method, grouping has been carried out and the mapping of the regions is formed on the basis of the efficiency of decentralization reform.

In further research it is expedient to carry out an extended analysis of the reasons that determine various results of the reform in Ukraine and develop a system of measures to adjust the course of reforms and stimulate community activity in the regions in order to accelerate and improve the results.

Keywords: *decentralization reform; local community; financial potential; region.*